

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ

Навчально-науковий інститут екологічної економіки і менеджменту
Кафедра екологічної економіки та бізнесу

УДК [658.511:658:153.003.13.004.14]: 347.724:637.1] (477.83)

Пояснювальна записка

до бакалаврської кваліфікаційної роботи на тему:

Аналіз виробничо-господарської діяльності та ефективності використання оборотних засобів Товариства з обмеженою відповідальністю “Молокозавод “Самбірський”

Analysis of production and economic activity and the efficiency of the working capital of the Limited Liability Company “SambirskyDairy”

Виконав студент групи ЕСЗ-21

(підпис)

Тарас БЕНДЕШ
(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Taras BENDESH

спеціальності 051 «Економіка»

Науковий керівник

(підпис)

к.е.н., доц. Людмила ГАРАСИМ
(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Рецензент:

(підпис)

к.е.н., проф. Андрій ЛІПЕНЦЕВ
(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

м. Львів – 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ

Інститут екологічної економіки і менеджменту

Кафедра екологічної економіки та бізнесу

Освітньо- кваліфікаційний рівень бакалавр

Спеціальність 051 «Економіка»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

екологічної економіки та бізнесу

(підпис) проф. Іон ДУБОВИЧ

“ 11 ” березня 2024 року

ЗАВДАННЯ

НА БАКАЛАВРСЬКУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Бендешу Тарасу Юрійовичу

1. **Тема роботи** Аналіз виробничо-господарської діяльності та ефективності використання оборотних засобів Товариства з обмеженою відповідальністю “Малюкозавод “Самбірський”

Керівник роботи Гарасим Людмила Степанівна, к.е.н.

затвердені наказом університету від “ 11 ” березня 2024 року. № С-202

2. Термін подання студентом роботи 07. 06. 2024 р.

3. Вихідні дані до бакалаврської кваліфікаційної роботи: «Баланс»(форма №1), «Звіт про фінансові результати» (форма №2), «Звіт про рух грошових коштів» (форма №3), «Примітки до річної фінансової звітності» (форма №5), «Звіт з праці» (форма 1-ПВ) і т.д., спеціальна література.

4. Зміст пояснювальної записки (розділи, які потрібно розробити)

1. Реферат:

2. Вступ:

3. Економічна суть оборотних засобів, їх класифікація. Роль та значення у виробничому процесі.

4. Аналіз й показники оцінювання використання оборотних засобів Товариства з обмеженою відповідальністю “Молокозавод “Самбірський”;

5. Пропозиції та рекомендації щодо пошуку шляхів підвищення ефективності використання оборотних засобів;

6. Висновки.

5. Перелік графічного матеріалу:

1. Мета, об'єкт, предмет та завдання дослідження.

2. Економічна суть та науковий інструментарій.

3. Основні показники фінансово-господарської діяльності ТзОВ “Молокозавод “Самбірський”.

4. Аналіз загальної структури активів та структури по елементах оборотних засобів за 2021/2023 роки на ТзОВ “Молокозавод “Самбірський”.

5. Аналіз і оцінка показників досліджуваного питання на ТзОВ “Молокозавод “Самбірський” за 2021-2023 роки.

7. Факторний аналіз тривалості обороту оборотних засобів.

8. Пропозиції та рекомендації.

6. Дата видачі завдання 11.03.2024р.

Науковий керівник роботи

Людмила ГАРАСИМ

(підпис)

(Власне ім'я, прізвище)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи (дата закінчення етапу роботи)	Примітка
1	Економічна суть оборотних засобів, їх класифікація. Роль та значення у виробничому процесі.	26.04.2023р.	
2	Аналіз й показники оцінювання використання оборотних засобів Товариства з обмеженою відповідальністю “Молокозавод	17.05.2024р.	

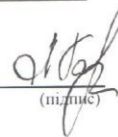
	"Самбірський".		
3.	Пропозиції та рекомендації щодо пошуку шляхів підвищення ефективності використання оборотних засобів.	27.05.2023р.	
4.	Вступ, реферат, висновки	03.06.2024р.	
5.	Оформлення записки та ділової графіки	06.06.2024р.	

Студент

(підпис)

Тарас БЕНДЕШ
(Власне ім'я, прізвище)

Науковий керівник роботи

(підпис)

Людмила ГАРАСИМ
(Власне ім'я, прізвище)

РЕФЕРАТ

Об'єкт дослідження - Товариство з обмеженою відповідальністю “Молокозавод “Самбірський”

Мета роботи - аналіз виробничо-господарської діяльності та ефективності використання оборотних засобів, пошук шляхів підвищення їх ефективності та успішного управління ними, на основі дослідження теоретичних та практичних засад .

У розділі 1 розглянуто теоретичні основи сутності предмету дослідження.

У розділі 2 подана характеристика та проведено аналіз виробничо-господарської діяльності та ефективності використання оборотних засобів ТзОВ “Молокозавод “Самбірський” за 2021-2023рр.

Стійкий фінансовий стан позитивно впливає на забезпечення потреб виробництва необхідними матеріальними і трудовими ресурсами, на виконання виробничих програм, а звідси і на підвищення ефективності господарської діяльності.

Фінансова діяльність спрямована на забезпечення систематичного надходження фінансових ресурсів, які необхідні для нормального функціонування, на доцільність їх розміщення та ефективність використання , платоспроможність та фінансову стійкість – ось, що насправді має практичну значущість для даного підприємства.

Проведено факторний аналіз показника тривалості обороту оборотних засобів.

Здійснено оцінку діяльності підприємства з охорони навколишнього середовища.

У розділі 3 сформульовані пропозиції та рекомендації щодо підвищення ефективності використання оборотних засобів .

Ключові слова: оборотні засоби, кошти, рентабельність, діяльність, аналіз, показники, ефективність, оборотність, кругообіг.

Сторінок - 115 листів креслення – 9 , рисунків – 13, таблиць – 5, використаних джерел - 31.

ABSTRACT

Object of research – analysis of production and economic activity and financial condition of the Limited Liability Company “Molokozaod “Sambirskiy”

The work purpose – analysis of production and economic activity and efficiency of the use of working capital, the search for ways to increase their efficiency and their successful management, based on the study of theoretical and practical principles.

Section 1 deals with theoretical foundations of the essence of the research subject.

Section 2 provides a description and analysis of the production and economic activity and the efficiency of the use of working capital of “Molokozaod “Sambirskiy” for 2021-2023 years.

A stable financial condition has a positive effect on ensuring production needs with the necessary material and labor resources, on the implementation of production programs, and hence on increasing the efficiency of economic activity.

Financial activity is aimed at ensuring the systematic flow of financial resources, which are necessary for normal functioning, at the expediency of their placement and efficiency of use, solvency and financial stability, this is what actually has practical significance for this enterprise.

A factor analysis of the indicator of the duration of turnover of current assets was carried out.

An assessment of the enterprise's environmental protection activities was carried out.

Section 3 formulates proposals and recommendations for increasing the efficiency of the use of working capital.

Key words: working capital, funds, profitability, activity, analysis, indicators, efficiency, turnover, circulation.

Pages – 115 , sheets of drawings – 9 , drawings – 13 , tables – 5 , sources used – 31 .

ЗМІСТ

Вступ.....	8
Розділ 1 Економічна суть оборотних засобів, їх класифікація. Роль та значення у виробничому процесі.	10
1.1. Економічна суть та науковий інструментарій.....	11
1.2. Нормативно-законодавча база основних аспектів наукового дослідження.....	16
Розділ 2 Аналіз й показники оцінювання ефективності використання оборотних засобів ТзОВ“Молокозавод “Самбірський”.....	19
2.1. Характеристика виробничо-господарської діяльності товариства з обмеженою відповідальністю “Молокозавод “Самбірський” за аналізований період.....	19
2.2. Аналіз і оцінка показників досліджуваного питання на ТзОВ “Молокозавод “Самбірський” за 2021-2023років.....	27
2.3. Факторний аналіз тривалості обороту оборотних засобів.....	30
Розділ 3 Пропозиції та рекомендації щодо пошуку шляхів підвищення ефективності використання оборотних засобів.....	32
Висновки.....	35
Список використаних джерел.....	37
Додатки.....	39

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Актуальність теми аналізу й оцінки показників ефективності використання оборотних засобів на сьогоднішній день є очевидною, оскільки, оборотні засоби обслуговують сферу виробництва, і їх основне призначення полягає у забезпеченні безперервного і ритмічного виробничого процесу. [9,с.197].

Стан оборотних засобів у сучасних умовах господарювання відіграє важливу роль, оскільки вони формують вагому та найбільш мобільну частку в активах будь-якого суб'єкта господарювання. Тому, здійснюючи свою діяльність в умовах ринкової економіки як суб'єкт підприємницької діяльності, будь-яке підприємство повинно забезпечувати стан своїх оборотних засобів на такому рівні, щоб швидко і якісно реагувати на потреби ринку. Раціональне використання оборотних засобів та їх оптимізація є одним з основних завдань будь-якого виробничого підприємства для забезпечення безперервного виробництва за умов інфляційних процесів, кризи, збільшення конкуренції. Це впливає на можливості виконання виробничих планів підприємства, дотримання зобов'язань перед споживачами, забезпечення стійкого фінансового становища й створення умов для подальшого конкурентоспроможного розвитку підприємства.

Проте, живучи в реаліях сьогодення, не слід забувати, що максимальне збагачення підприємства прибутком, гонитва за вигодою з економічної сторони, може залишити негативні наслідки в узгодженні довкільних та соціальних інтересів. Тому, вся діяльність даного товариства має бути зосереджена за певними напрямками в контексті цілей сталого розвитку. Не забуваймо, що основні критерії цієї стратегії – збалансованість між відтворенням та використанням ресурсів, з метою одержання певної користі, при умові ведення бізнесу, з врахуванням екологічних інтересів.

Мета роботи - аналіз виробничо-господарської діяльності та ефективності використання оборотних засобів, пошук шляхів підвищення їх ефективності та успішного управління ними, на основі дослідження теоретичних та практичних засад .

Основними завданнями кваліфікаційної роботи є:

- дослідити суть поняття «оборотні засоби», його роль і значення для розвитку підприємства;
- сформулювати систему показників ефективності використання оборотних засобів та провести за допомогою них аналіз досліджуваного об'єкта ;
- визначити фактори впливу на показник тривалості обороту оборотних засобів методом пофакторного аналізу, та врахувати можливості успішного розвитку ТзОВ «Молокозавод“Самбірський”», в майбутньому, під впливом їх дії;
- пошук шляхів, щодо підвищення ефективності використання оборотних засобів;
- надати практичні пропозиції та рекомендації, щодо покращення використання оборотних засобів та успішного управління ними;
- зробити обґрунтовані висновки за результатами наукового дослідження.

Об'єкт дослідження - товариство з обмеженою відповідальністю «Молокозавод“Самбірський”».

До об'єктів системи аналізу показників ефективності використання оборотних засобів належить їх комплексна оцінка показників.

Предмет дослідження - економічні відносини, які виникають у процесі виробничо-господарської діяльності підприємства.

Методи дослідження. При написанні бакалаврської кваліфікаційної роботи в процесі дослідження використані традиційні логічні способи, моделі та методи економічного аналізу (порівняння, групування, графічний, факторний). [16,с.25]

Новизна результатів Виконано комплексний аналіз системи показників ефективності використання оборотних засобів за пофакторною моделлю, та здійснено їх економічну оцінку .

Результатом проведеного наукового дослідження автором висвітлено пропозиції та подано розроблені рекомендації прикладного характеру, які враховують специфіку діяльності ТзОВ «Молокозавод“Самбірський”».

РОЗДІЛ 1

ЕКОНОМІЧНА СУТЬ ОБОРОТНИХ ЗАСОБІВ, ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ. РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ У ВИРОБНИЧОМУ ПРОЦЕСІ

1.1. Економічна суть та науковий інструментарій

Вивчаючи велику низку літературних праць різних авторів щодо поняття та визначення суті “оборотних засобів”, можна стверджувати, що – це сукупність грошових (ГЗ) засобів, які життєво необхідні для формування й забезпечення безперервного кругообігу виробничих (VOF) оборотних фондів, а також фондів (FO) обігу (Рисунок 1.1)

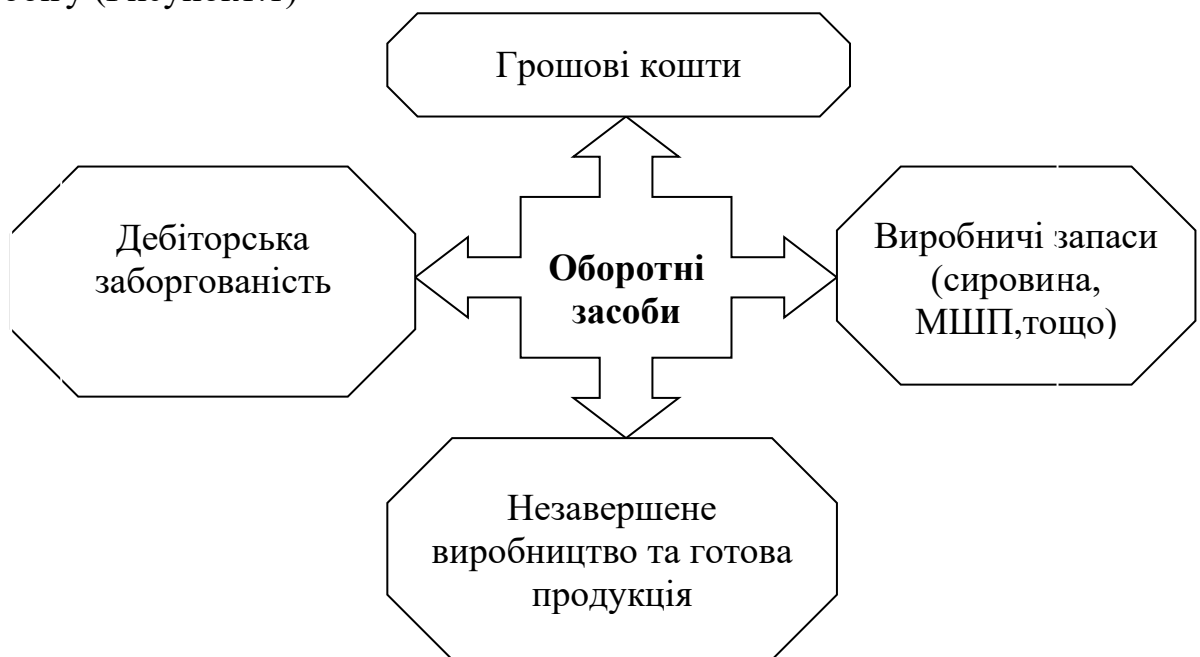

Рис. 1.1 Кругообіг (OZ) оборотних засобів підприємства [ГЕТ].

Отже, із рисунку 1.1 можна побачити, що оборотні засоби перебувають у постійному русі, переходячи із грошових коштів у виробничі (ВЗ) запаси → незавершене виробництво → готову продукцію. Зробивши один оберт, вони вступають в наступний, таким чином, змінюючи форми руху з грошової в товарну, а потім у виробничу і знову у ту ж товарну й грошову, відбувається їх безперервний оборот.

Ще одне трактування, що “оборотні засоби”- частина капіталу організації, яка вкладена у його поточні активи[9, с.198]. Деякі економісти їх трактують як: “матеріальні активи”, “предмети праці”, “ гроші, що обертаються”.[9,с.198].

Найбільш актуальним є визначення, де оборотні (ОА) активи – це частина авансової вартості в виробничих фондах й фондах обігу, яка безперервно та ритмічно входить у виробничий процес на протязі одного періоду і вартість свою переносить на вартість готової продукції, змінюючи при цьому натуральну форму [Прим.сб3.].

Щоб визначити склад і структуру (O_z) оборотних засобів розглянемо як вони групуються за певними ознаками (табл. 1.1) [2, с. 286]

Таблиця 1.1

Класифікація оборотних засобів

Ознаки класифікації	Види O_z
➤ За сферами обігу	<ul style="list-style-type: none"> ▪ оборотні (ОВФ) виробничі фонди; ▪ фонди (ФО) обігу.
➤ За елементами	<ul style="list-style-type: none"> ▪ виробничі запаси; ▪ незавершене виробництво і напівфабрикати власного виробництва.
➤ За джерелами формування	<ul style="list-style-type: none"> ▪ власні та прирівняні до власних; ▪ позичені.
➤ За призначенням у процесі відтворення	<ul style="list-style-type: none"> ▪ витрати майбутніх періодів; ▪ готова продукція на складах; ▪ засоби в розрахунках.
➤ За особливостями планування і принципами організації	<ul style="list-style-type: none"> ▪ нормовані; ▪ ненормовані.
➤ За обчисленням	<ul style="list-style-type: none"> ▪ грошові; ▪ матеріальні.

Склад (O_z) оборотних засобів — це сукупність окремих елементів ОВФ і ФО (рис. 1.2) [2, с. 287].

Структура (ОА) оборотних активів — це відношення вартості однієї із статей O_z і ФО до загальної суми (ОК) оборотних коштів [2, с.286].

Слід зазначити, що структура O_z є залежною від специфіки виробництва продукції, проте у виробничій, торгівельній сфері, найбільший відсоток зазвичай в оборотних засобах складають виробничі запаси [9, с. 198]

Оборотні засоби в сфері обігу (ФО) - являють собою частину O_Z , котрі перебувають на підприємстві в грошовій чи речовій формі, і котрі в будь-який проміжок часу можуть служити вільними коштами підприємства, і які забезпечують безперервність процесу виробництва.

Тому можна трактувати, що оборотні (O_Z) засоби обслуговують виробничу сферу, а сферу обігу - фонди (ФО) обігу.

Рис. 1.2. Склад оборотних засобів по елементах на підприємстві[2, с. 286]

Кругообіг O_z складає - процес безперервного обігу коштів в процесі забезпечення виробництва, тобто , коли ФО є джерелом формування O_z виробництва. А виробничий цикл відповідно визначається - як період від початку вкладання капіталу, щоб придбати виробничі запаси до завершення повернення цього ж капіталу. [Прим., с.67].

Автори літературних джерел у своїх працях стверджують, що для існування будь-якого підприємства необхідною умовою є наявність певної суми грошей, яка буде використовуватись на придбання сировини, закупівлю матеріалів, на утримання трудових ресурсів, закупівлю основних засобів, потім ці придбані товари за кошти, братимуть у виробничому процесі участь і її результатом буде випуск нового товару (продукції). Остання буде реалізована за певні кошти, і ці “нові” гроші частково вкладуться на відшкодування витрат виробництва, закупівлю сировини, на виплату заробітної плати працюючих, а частково й на розширення виробництва та й на накопичення - і все починається знову спочатку(рисунок 1.3) .

Гроші \rightarrow Товар.... Виробництво ... Продукція \rightarrow Нові кошти

Рисунок 1.3. Схема кругообігу оборотних засобів у формульному вигляді

Практичне застосування класифікації O_z за рівнем ліквідності підтверджує, що за критерієм, як швидко вони перетворюються у гроші та зможуть забезпечити платоспроможність підприємства - найбільш ліквідними (найменшим ризиком) виступають грошові кошти в касі, на розрахункових рахунках та валютних в установах банку, кошти, котрі вкладені в цінні папери. Менш ліквідною частиною (певним ризиком вкладення) є відвантажений товар (продукція) і дебіторська заборгованість. Слабколіквідними (найбільший ризик вкладення) є оборотні засоби (кошти) у витратах майбутніх періодів, у незавершеному виробництві та й в виробничих запасах; в невідвантаженій готовій продукції. Причиною цього явища є те, що саме цей відсоток оборотних коштів

найбільш віддалений від процесу реалізації і більш за все підлягає під вплив зміни кон'юнктури ринку та залежить від інфляційних процесів, тощо [2, с. 290]

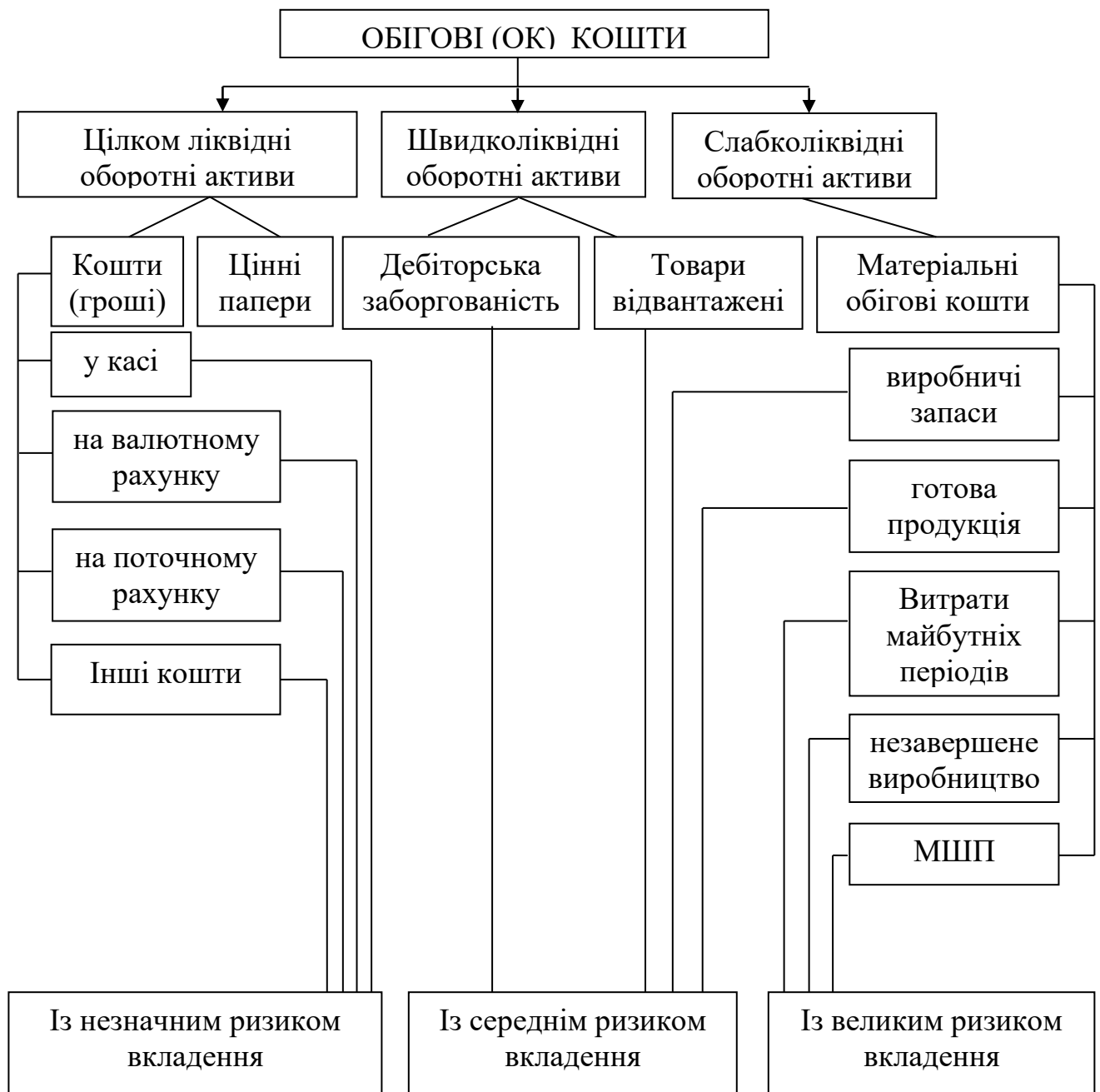

Рис. 1.4. Класифікація оборотних засобів (коштів) за рівнем ліквідності [9.с.199].

Щоб краще зрозуміти роль та значення оборотних засобів організації, розглянемо ряд функцій, які виконують останні.

На рисунку 1.5. видно та чітко показані одні із них:

- виробнича;
- платіжно-розрахункова [20]

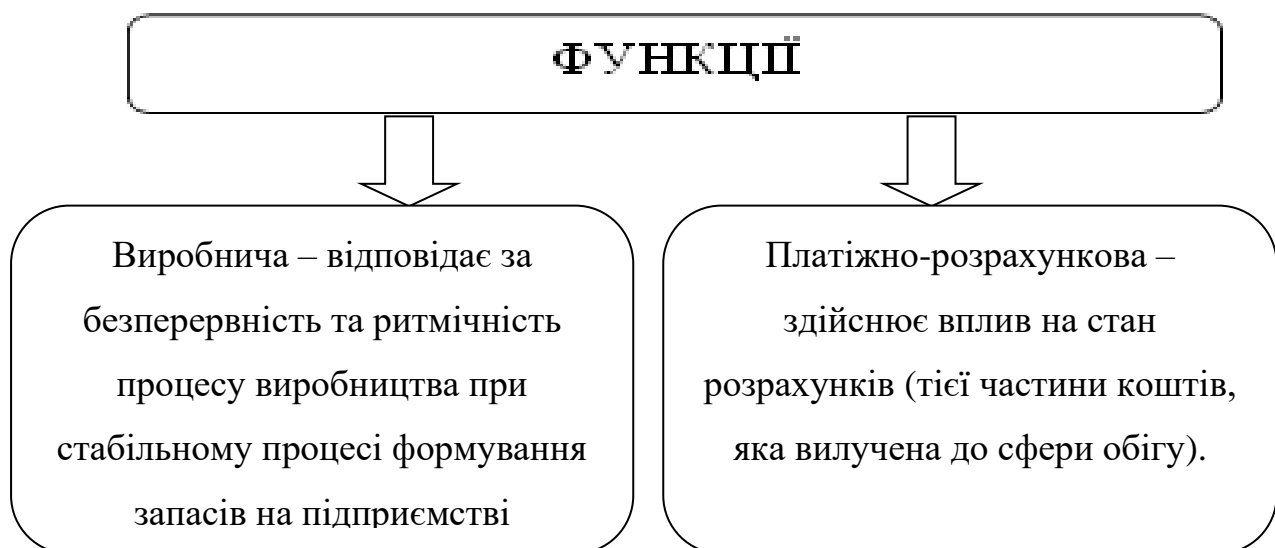

Рисунок 1.5. Основні функції оборотних активів [20]

Одним з найактуальніших завдань, щодо покращення ефективності в сучасних умовах виробничої діяльності - є суттєве вдосконалення управління O_z та джерела їх формування, тому, що вони впливають, як і на швидкість обороту O_z , так і на ефективність їх використання.

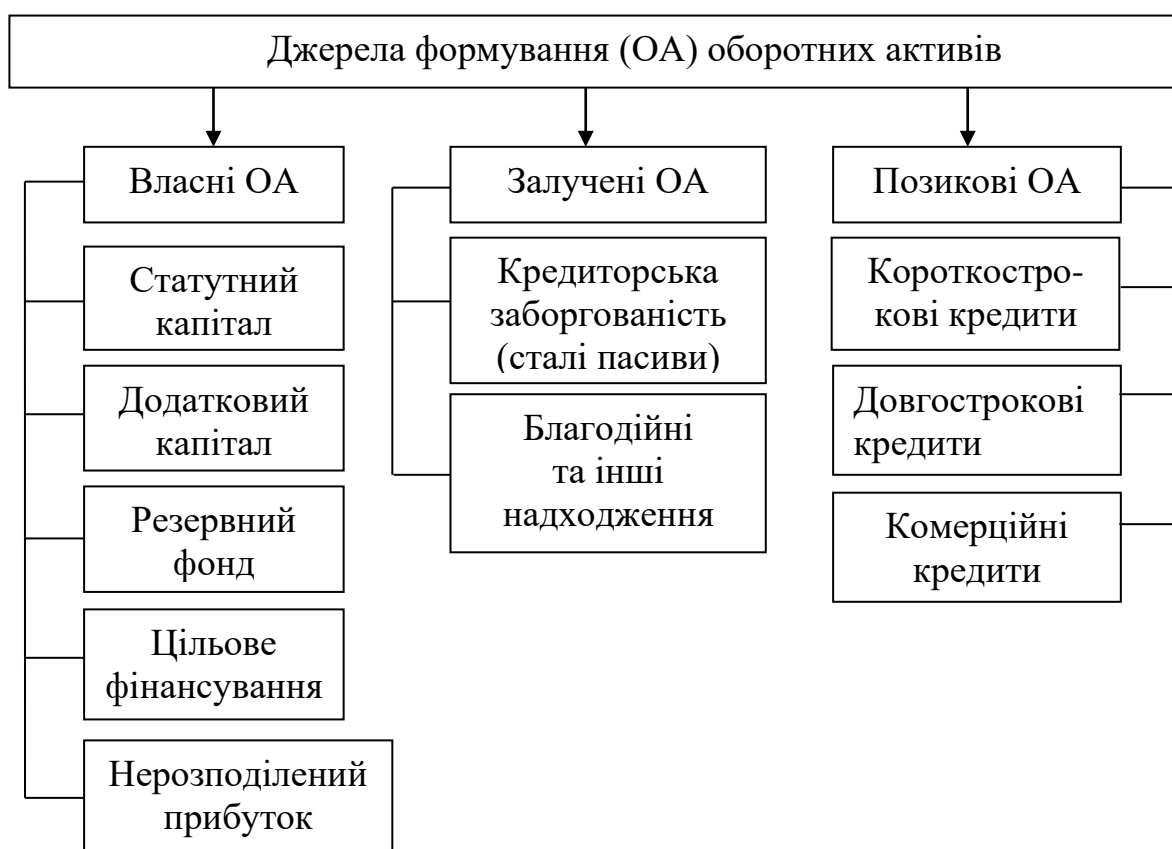

Рисунок 1.6. Основні джерела формування(O_z) оборотних засобів

Отже, роль та значення оборотних засобів – це необхідність в них, для забезпечення нормальної роботи виробництва, безперервного та ритмічного функціонування підприємства. Підприємство будь-якого виду неможливе без оборотних засобів, забезпеченість якими має суттєвий вплив на процес, як виробництва так і реалізації. Визначення їх потреби, тобто нормування O_z має для господарської діяльності:

- ✓ виробниче (відповідно до планових розрахунків визначаються мінімальні норми запасів, що життєво-необхідні для функціонування підприємства) значення нормування;
- ✓ фінансове (формується власні джерела ОА, в межах розрахованих нормативів) значення нормування.

Важливим моментом нормування - є економічне обґрунтування розроблених нормативів та норм власних (ОА) оборотних активів, які б сприяли швидкій їх оборотності та ефективності їх використання.

1.2. Нормативно-законодавча база основних аспектів наукового дослідження

Використання різноманітних джерел інформації служитимуть нам для здійснення економічного аналізу (O_z) оборотних засобів товариства, а саме:

- Дані планів й нормативні документи;
- Звітні облікові дані ;
- Необліковані джерела інформації.

Дані планів складаються із всіх видів планів, що розробляються підприємством (поточні, оперативні, плани-графіки по виробництву, перспективні, бізнес-плани), технологічна документація (карти нормування й технологічні процеси), а також розрахункові норми та нормативи витрат матеріалів і трудових процесів, розрахунки до кошторису, встановленні цінники.

До джерел звітних облікових даних можна віднести документи: бухгалтерського та статистичного обліку, а також оперативного.

Бухгалтерська звітність – це згрупування показників обліку, зображених у вигляді певних затверджених форм- таблиць, які дають характеристику про використання виробничих ресурсів, обсягів реалізації, фінансових результатів, даних про витрати. Для проведення аналітичного, економічного аналізу, оцінки фінансового стану господарства застосовуються дані фінансової звітності[20]:

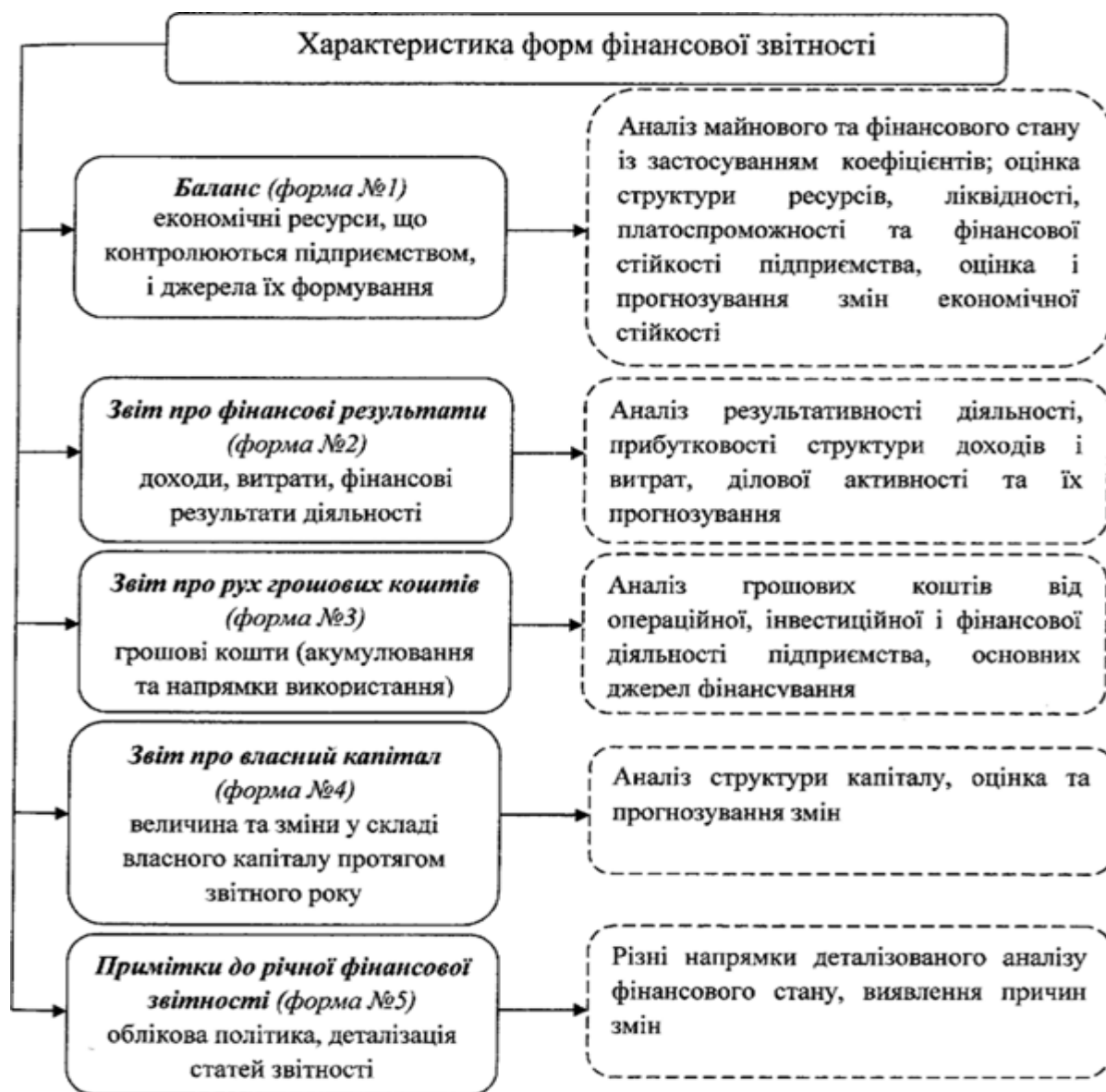

Рисунок 1.7. Основні форми фінансової звітності

Статистична звітність формується на основі даних оперативно - технічного обліку та застосовується при проведенні досліджень закономірностей тенденцій розвитку виробництва й соціальних явищ [20, с. 32].

Податкова звітність сформувалась при нагромадженні інформації з нарахування та сплати відповідних платежів та податків. [17, с. 32].

Склад необлікованих джерел інформації включає:

- ❖ Різноманітні форми актів внутрішнього і зовнішнього аудиту, матеріали перевірок господарської діяльності податковою службою;
- ❖ офіційні нормативні документи (ПКМ, ЗУ, Укази Президента, постанови місцевих органів влади, тощо;
- ❖ технологічна та технічна документація;
- ❖ доповідні записки, переписка з контрагентами;
- ❖ господарські договори правового характеру;
- ❖ хронометражі;
- ❖ реклама.

РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ Й ПОКАЗНИКИ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ ЗАСОБІВ ТЗОВ “МОЛОКОЗАВОД “САМБІРСЬКИЙ”

2.1.1. Характеристика виробничо - господарської діяльності товариства з обмеженою відповідальністю “Молокозавод “Самбірський” за аналізований період

ТЗОВ "Молокозавод "Самбірський" являється юридичною особою, статутний капітал якої склав - 20 000,0тис. грн, де учасники отримують ту частку прибутку у відсотках, яка пропорційна відсоткам їх вкладень.[28;29] Щодо основного виду його діяльності, то це є - виробництво сирів, масла та переробка молока.

Це товариство знаходиться у м. Самбір і зарекомендувало себе надзвичайно потужною виробничою програмою, сучасними автоматизованими технологіями та роботодавцем для багатьох бажаючих працювати. Дякуючи спільному голландсько – українському проекту, щодо реорганізації товариства, значно покращилася ситуація щодо впровадження нових ліній по виробництву сиру”Гауда” та натурального масла, а у 2022 році і по виробництву крем-сиру ”Кераміко”, обладнано все необхідне для випуску 3-х видів плавлених сирочків та нового різновиду сиру з довготривалим терміном дозрівання – “ Старий Самбір ” та “Холандер”. Є цистерни, місткість яких складає - 90 т молока, лабораторії та камери для дозрівання сирів, холодильники для довготривалого зберігання масла. В загальному, цей проект залишив неабиякий позитивний слід для молокозаводу. Слід відмітити, що молокозавод успішно і зараз працює під час воєнного стану, має прибутки, хоча і збавив трохи свої темпи виробничого процесу.

Даний “ Молокозавод ” Самбірський ” є сертифікованим, що дає можливість робити його конкурентоспроможним як на зовнішньому так і на внутрішньому ринках, виготовляючи безпечну та високоякісну продукцію, співпраця з інвесторами міжнародного рівня не припиняється. Використовуючи традиційні давні рецепти сироваріння та в поєднанні з сучасними методами процесу виробництва , використовуючи при цьому натуральну, якісну,

екологічно-чисту сировину, товариству вдається розширювати свій асортимент продукції, який користується попитом і манить своїми смаковими якостями. Є проблема лиш в молочній сировині, оскільки доставка молока (натурального) здійснюється з більшої частини сіл Старого Самбора, Самбора, із фермерських господарств Жидачівського, Дрогобицького, Бродівського, Стрийського, та районів. Планується доставка молочної сировини з Тернопільської й Волинської областей. Завданням нашої влади є дотаційна підтримка фермерів у сфері молочної галузі.

Своє право на “життя” молокозавод виборює, маючи свою торгову мережу “Самбір” від заводу, де можна придбати його різноманітну натуральну та забезпечену відповідною якістю, продукцію.

Щодо організаційної структури молокозаводу (додаток А) можна сказати, що всі ланки праці, починаючи від директора до робітника злагоджено працюють, використовуючи свої трудові професіональні здібності для забезпечення процвітання свого товариства.

2.1.2. Обсяг виробництва й характеристика продукції молокозаводу

Важливим аргументом успішного функціонування товариства є задовільнити потребу споживача у високоякісній продукції. Продукція, що виробляється має відповідний зовнішній вигляд, якість, і тому є конкурентноздатною на ринку.

Найбільший попит є на виробництво таких видів сирів як: “Гауда”, “Маасдам”, “Естонський”, “Пільзітер”, “Холандер”, “Старий Самбір”. Тому, саме характеристика молочної продукції даного підприємства має особливо важливе значення для оцінки та аналізу результатів його діяльності в сукупності. [22, с.15]. Проаналізуємо її динаміку у вартісних показниках за 2021/2023 роки.

Як бачимо, із даних таблиці 2.1, спостерігається зростання (Q) обсягів реалізації продукції у 2023 році на 43,1% у порівнянні з 2021 роком та на 20,9% з 2022 роком.

Зміна обсягів (Q) чистого доходу від реалізації продукції за 2021/2023рр.

ТзОВ «Молокозавод «Самбірський»

Показники	Одиниці виміру	Роки		
		2021	2022	2023
(Q)Чистий дохід від реалізації продукції	тис. грн	76 002,0	88 304,0	121 065,0
Зміна у порівнянні з базовим роком	тис. грн	0	12 302,0	45 063,0
	%	0	116,2	159,3
Зміна у порівнянні з попереднім роком	тис. грн	0	12 302,0	32 761,0
	%	0	116,2	137,1

Графічно динаміка обсягів (Q)реалізованої продукції має такий вигляд.

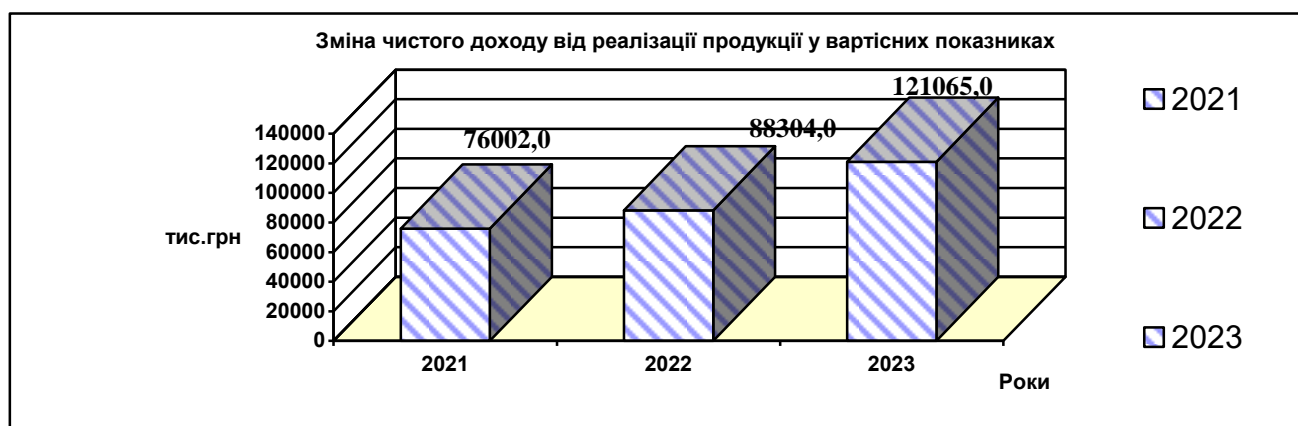

Рис.2.1. Аналіз обсягів реалізованої молочної продукції за 2021-2023рр.[28;29]

2.1.3. Персонал молокозаводу, трудові показники і соціальний розвиток

Кадрова політика ТзОВ ”Молокозавод “ Самбірський ” направлена на професійне забезпечення його кваліфікованим персоналом за відповідну плату, в тому числі на створення певних умов для успішного розвитку й використання трудових ресурсів.

Мотиваційним аспектом роботи персоналу товариства та його продуктивності є оплата праці. Зобразимо графічно аналіз трудових показників заводу на рисунку 2.2 та покажемо у додатку Б.

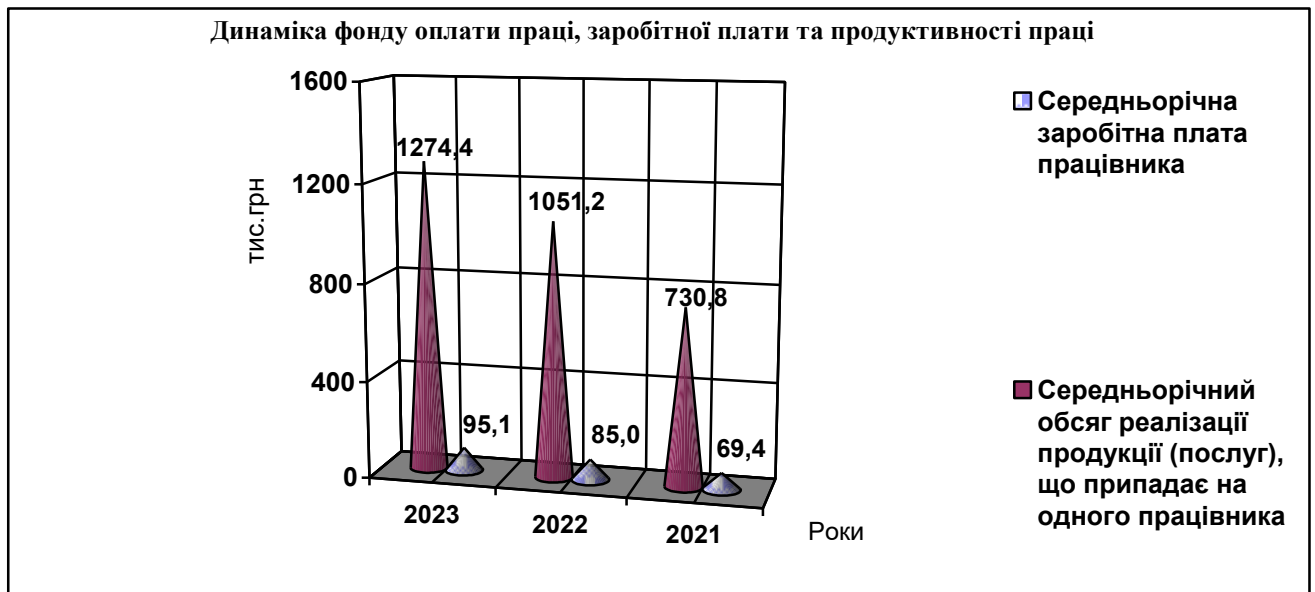

Рис. 2.2. Графічна динаміка змін показників трудових ресурсів

Продуктивність ($P_{пр.}$) праці зростає у 2023 р. на 543,6 тис.грн/ос. порівняно з 2021р., враховуючи скорочення чисельності працівників на 9 осіб, та на 223,2 тис.грн/ос. з 2022р. , що є позитивним моментом в ефективності виробництва, середньорічна зарплата , хоча і не є високою, проте з кожним роком зростає з 69,4 тис.грн до 95,1 тис.грн у відповідних 2023/2021рр.

2.1.4. Аналіз стану та ефективності використання необоротних активів у 2021/2023 роках на ТзОВ “Молокозавод“Самбірський”

Одним з головних елементів складу(АН) необоротних активів є - основні засоби. Вони являють собою сукупність (ЗП) засобів праці, які беруть протягом тривалого періоду (>1року) участь в виробничому процесі, вартістю понад 20 000 грн . Але їх первісна вартість при цьому переноситься поступово (частинами) в міру спрацювання останніх.[5,с.138; 20с.139]ЧЕР

Задовільний технічний стан $O_{с.3}$ показують значення коефіцієнта придатності у таблиці 2.2 і графічно - на рисунку 2.3., де $K^{пр.} > 50\%$, а це свідчить про оновлення $O_{с.3}$ та вибуття застарілих (спрацьованих) . У 2021році $K^{пр.} = 60,9\%$; у 2022 році = 55,7%; у 2023 році $K^{пр.} = 54,5\%$.

ТЗОВ “Молокозавод” Самбірський” за 2021/2023 роки

Показники	Одиниці виміру	Роки		
		2021	2022	2023
(ВП) Первісна вартість	тис. грн	24 499,5	25 042,0	29 138,0
(Зн) Спрацювання	тис. грн	9 567,5	11 098,0	13 263,0
(ВЗ)Залишкова вартість	тис. грн	14 932,0	13 944,0	15 875,0
(К ^{спр.}) Коефіцієнт спрацювання	коєф.	0,391	0,443	0,455
Зміна за ланцюговим методом	коєф.	-	0,052	0,012
(К ^{пр.}) Коефіцієнт придатності	коєф.	0,609	0,557	0,545
Зміна при використанні ланцюгового методу	коєф.	-	-0,052	-0,012

$$K^{спр.} = \frac{Зн}{ВП}, \quad (2.1)$$

де – $K^{спр.}$, коефіцієнт спрацювання (О_{с.З});

Зн– сума спрацювання;

ВП – первісна вартість.

$$K^{пр.} = 1 - K^{спр.}, \quad (2.2)$$

де – $K^{пр.}$ коефіцієнт придатності ;

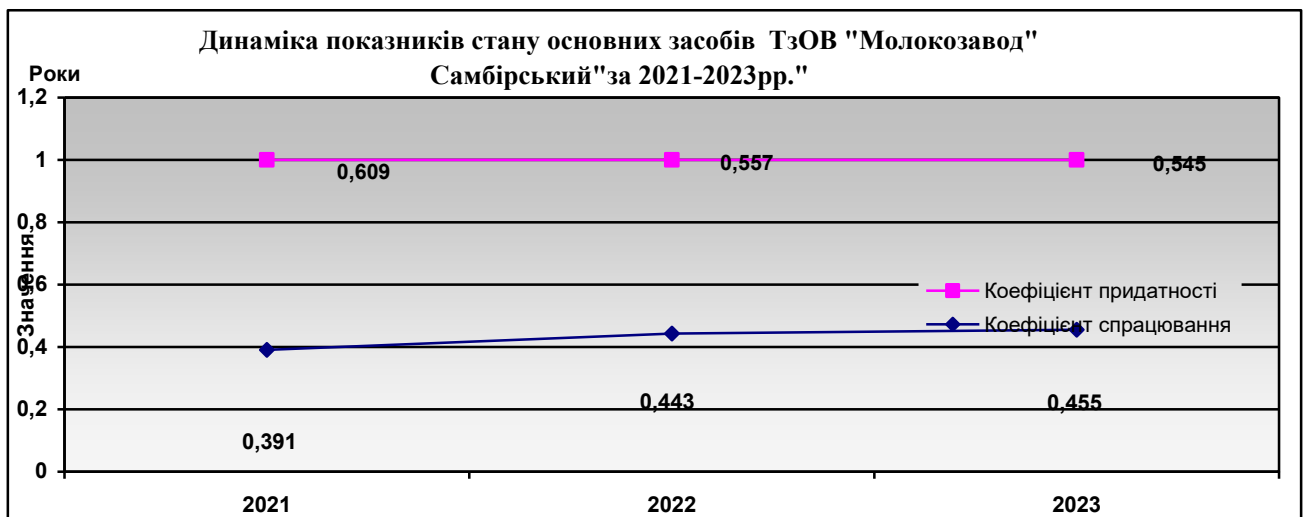

Рис.2.3.Динаміка змін коефіцієнтів спрацювання та придатності О_{с.З} за 2021/23рр.

Оновлення та автоматизація виробничих потужностей сприяє можливості на перспективу щодо розширення свого виробництва та забезпечення

його певного рівня ефективності. Основні показники “ фондоддачі”, “ фондоозброєності ” та ” фондомісткості ” засвідчують про це. (Додаток В)

Розглянувши розраховані показники цього додатку спостерігаємо тенденції щодо їх збільшення . І так, у 2023р. на 1 гривню вартості основних засобів припадає - 4,2 грн виготовленої продукції, а в 2021 р. – 3,1 грн. Зниження рівня фондомісткості засвідчує про зменшення витрат основних засобів на виготовлення 1-ці продукції , та про збільшення доходу. Забезпеченість товариства основними засобами (показник фондоозброєності) зростає впродовж 2021/23р. не лише завдяки збільшенню вартості основних засобів, а й зниженню кількості працюючих у 2021/22 роках.

2.1.5. Екологічні наслідки виробничого процесу молочної продукції на молокозаводі у місті Самбір

Переробка молочної сировини товариства ”Молокозавод “Самбірський” з є залежною від природних ресурсів, зокрема , від якості самої сировини, проте ж і його діяльність спричиняє вплив на довкілля. Екологічні наслідки виникають, внаслідок споживання великого обсягу водних, енергетичних ресурсів, недостатньо ефективної роботи очисних споруд. Тому, стан та енергоємність обладнання, економність споживання води під час виробничого циклу спричиняє утворенню такої проблеми, як - забруднення стічних вод (скидання у водойми неочищених стічних вод разом з органічними речовинами,), що впливає на якість самої питної води та викликає загибель водної фауни. Обсяг забруднення цих стічних вод виникає ще при утворенні викидів на виробничому етапі та транспортуванні продукції, а також від скупчення відходів- пакувальних матеріалів. Тому впровадження енерго зберігаючих технологій, реконструкція очисних наявних споруд, ефективне та раціональне використання відходів (переробка сироватки для створення біогазу- економія в використанні покупного газу) послабить негативний тиск на навколишнє середовище та забезпечить екологічність процесу виробництва молочних продуктів. (Рис.2.4. та додаток Г)

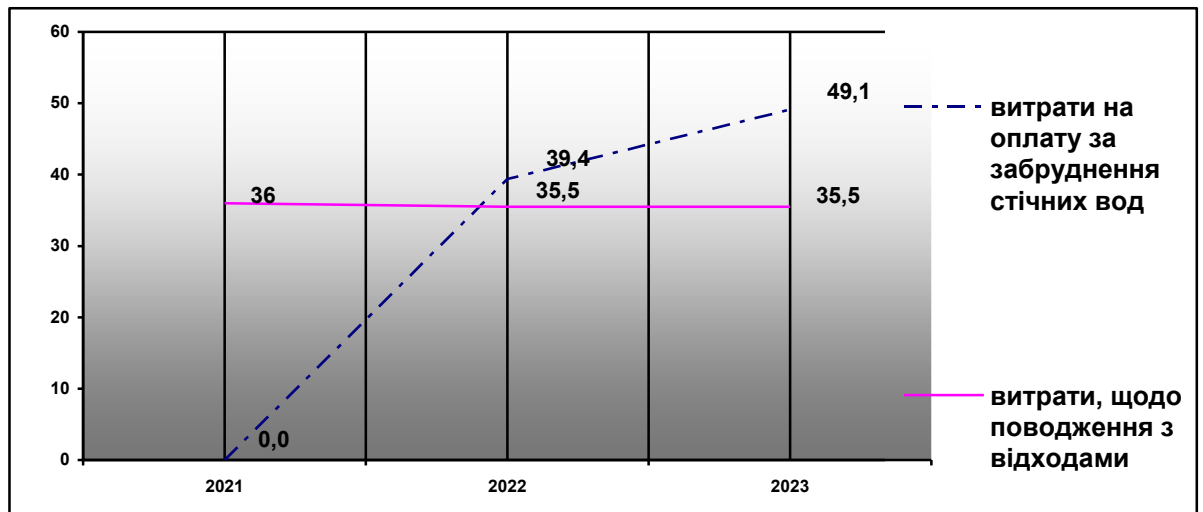

Рисунок 2.4. Сплата коштів природоохоронного призначення за 2021/2023роки на « Молокозавод « Самбірський »[4;5]

2.1.6. Оцінка фінансово –економічного стану товариства_ з обмеженою відповідальністю_ “Молокозавод_”Самбірський

Ефективність існування товариства, його розвитку та функціонування характеризується оптимальністю його структури витрат, що складає – “собівартість” продукції ,яка є основним підґрунтям ціноутворення [2, с.374].

Протягом 2021-2023 років, як основні доходи, так і витрати молокозаводу сформувалися на основі витрат, які одержані в результаті операційної діяльності.

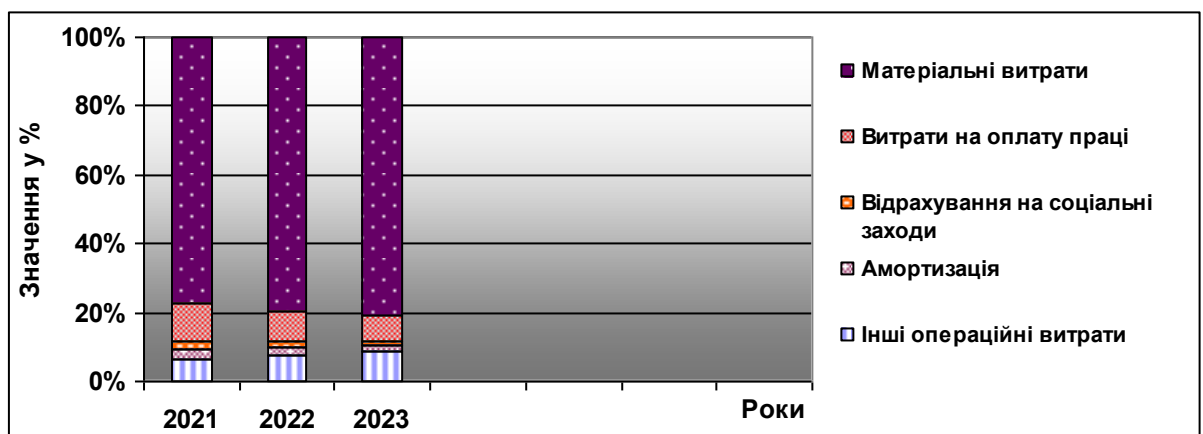

Рисунок 2.5. Структура операційних витрат заводу за 21/23рр.[4; 5]
Розрахунок цих витрат представлений у додатку Д, а графічна структура (рис.2.5.) їх показує, що вони постійно зростають, найбільший їх рівень

зростання у 2023 році і складає - 156 155,0 тис.грн. Найвагомішу питому вагу в їх структурі складають матеріальні затрати від 77,5% - 80,7% відповідно за 21/23рр., і можна стверджувати, що продукція є матеріаломісткою та трудомісткою.

Економічна доцільність роботи товариства визначається оцінкою фінансових результатів його діяльності – одержаним прибутком.

Узагальнюючі показники фінансово- економічної діяльності молокозаводу представлено в додатках Е та Є. Виходячи із представлених даних в ньому, оцінку фінансово-господарській діяльності ТзОВ "Молокозавод "Самбірський" зростали, а отже і діяльність заводу є успішною. З року в рік зростає від 76002,0 тис.грн до 121 065,0 тис.грн, чистий дохід від реалізованої продукції , чистий (прибуток) фінансовий результат, від 3291,0 тис.грн до 12107,0 тис.грн та рентабельність останньої , а також рентабельність продажу.

Головний напрям діяльності – виробництво різних видів сирів сичужних, масла, плавлених сирків, тощо. Даний завод є масштабним та досить потужним гравцем на арені виробників молочної продукції. Товариство бузупину підвищує конкурентоспроможність всієї продукції та постурово й виважено нарощує темпи свого виробництва. Його продукція орієнтована на покупця всіх категорій, пітримуючи сильний роздрібний свій бренд та якісний сервіс.

Проте, особливої уваги заслуговують дещо знижені показники ефективності використання оборотних засобів, оскільки , зменшення їх оборотності за довший період часу вказує, що заводу потрібно все більше оборотних коштів, а їх використання стає менш ефективне. Достатня наявність останніх є необхідною передумовою для нормального функціонування заводу та його фінансової стійкості в ринкових умовах господарювання. Тому, необхідно дослідити і зробити комплексний економічний аналіз в сфері показників оборотних засобів і факторів впливу на них, здійснити пошук шляхів покращення їх використання на молокозаводі.

2.2. Аналіз і оцінка показників досліджуваного питання на ТзОВ "Молокозавод "Самбірський" за 2021-2023 роки.

Визначимо і проаналізуємо питому вагу (O_z) оборотних засобів у (ВБ) валюті балансу.

Таблиця 2.3

Аналіз загальної структури активів за 2021/2023 роки

Як бачимо,(OA) оборотні активи займають значно велику частку в активах

Активи	Роки			Відхилення (+, -) тис.грн	
	2021	2022	2023	2023/2021р.	2023/2022р.
I. Необоротні активи;	14932,0	14 226,0	16156,5	+1 224,5	+1 930,5
у % до (ВБ) валюті балансу	38,8	18,9	14,5	-24,3	-4,4
II. (OA) Оборотні активи;	23510,0	60 980,5	95 258,0	+71 748,0	+34 278,0
у % до (ВБ) валюті балансу	61,2	81,1	85,5	+24,3	+4,4
III. Необоротні активи, утримувані для продажу	-	-	-	-	-
у % до валюті балансу	-	-	-	-	-
Баланс	38 442,0	75 206,5	111 414,5	+72 972,5	+36 208,0

заводу: 61,2%-85,5% (білше 50%) у відповідних 21/23роках.

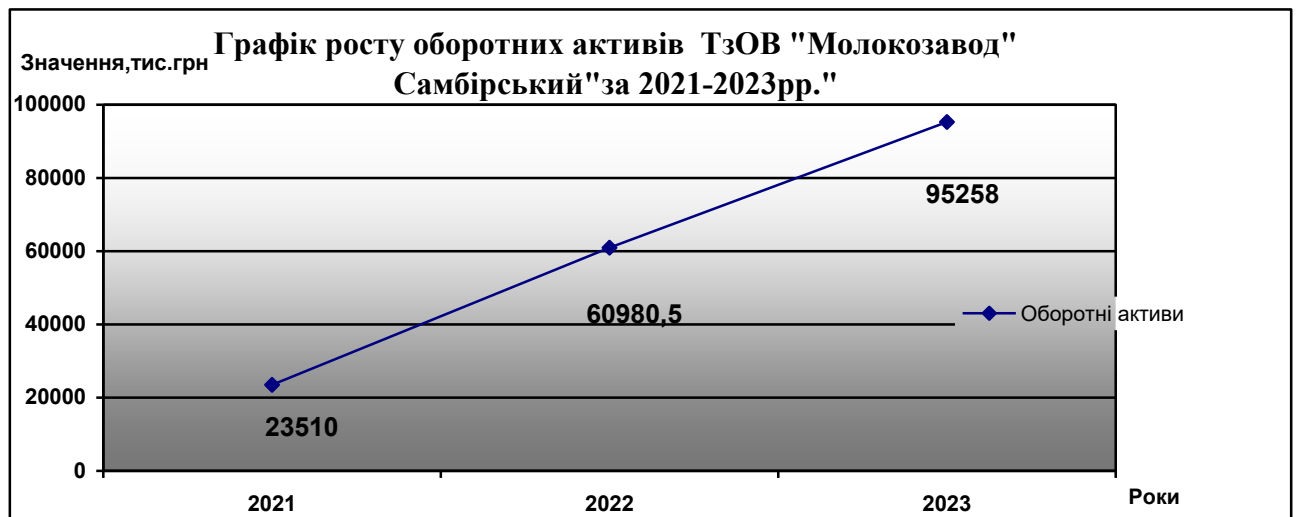

Рисунок 2.6. Графік динаміки росту OA заводу за аналізований період

Тепер наше наукове дослідження буде направлено на визначення елементів структури саме O_z .

Таблиця 2.4.

Структура по елементах O_z молокозаводу за 2021-2023 роки [5;6]

Показники (O_z) оборотних засобів	Елементи оборотних (ОА) активів					
	2021		2022		2023	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
Виробничі запаси (ЗВ)	3159,5	13,4	5081,5	8,3	15 171,5	15,9
Товари (Т)	-	-	3639,5	6,0	4106,0	4,3
Готова продукція (ПГ)	13 325	56,7	16 893,0	27,7	37 542,5	39,4
Дебіторська заборгованість((ДЗ1) за розрахунками за виданими авансами	546,5	2,3	1200,0	2,0	1353,0	1,4
Дебіторська заборгованість (ДЗ ₂) за товари, послуги, роботи, продукцію	6260,5	26,6	22 373,0	36,7	19 315,0	20,3
Інша поточна (ДЗП)дебіторська заборгованість	4,0	0,1	3,5	0,006	1,5	0,002
Дебіторська заборгованість (ДЗ ₃) за розрахунками з бюджетом	43,0	0,2	5240,0	8,6	8459,0	8,9
Поточні фінансові (ПФІ) інвестиції	-	-	-	-	-	-
Готівка (Г)	9,5	0,1	8,5	0,00	21,0	0,0
Грошові кошти (КГ)та їх еквіваленти	131,0	0,5	1245,0	2,0	2279,0	2,4
Інші (ІОА)оборотні активи	40,5	0,2	5305,0	8,7	7030,5	7,4
Рахунки (БР)в банках	121,5	0,5	1236,5	2,0	2258,0	2,4
Всього:	23 510	100,0	60 980,5	100,0	95 258,0	100,0

Проведений аналіз даних табл. 2.4, свідчить, що збільшення O_z відбулося внаслідок темпів росту: готової продукції з 56,7% до 39,4% у 2021- 2023 роках; дебіторської заборгованості (ДЗ₂) 26,6%- 20,3% теж в 21/23роках.

Досить значними у відсотках є значення (ЗВ) виробничих запасів 13,4%- 15,9% впродовж аналізованого періоду. Частка цих показників з року в рік збільшується. Збільшення (ДЗ) негативно впливає на фінансове становище товариства, за винятком розширення виробництва та збільшення кількості споживачів, тому, що логічним є те, що завод зацікавлений у зменшенні термінів погашення платежів. Збільшення відсотку запасів може означати про бажання захистити свої кошти від інфляції. Ефективність використання (O_z) молокозаводу

характеризують показники: коефіцієнт оборотності (k); коефіцієнт завантаження (z); тривалість (t) одного обороту [2, с. 294]:

$$t = 360 / k \quad (2.1)$$

де t - тривалість обертання O_z (протягом року);

k - коефіцієнт оборотності O_z (за 1 рік).

При цьому, середній залишок оборотних активів визначається за формулою [2, с. 294]:

$$СЗ O_z = (O_{z\text{поч}} + O_{z\text{кін}}) / 2 \quad (2.2)$$

де $O_{z\text{поч}}$ – сума залишку O_z на початок періоду (підсумок II розділу АБ), тис. грн.;

$O_{z\text{кін}}$ – сума залишку O_z на кінець періоду (підсумок II розділу АБ балансу), тис. грн.

Результати основних розрахункових показників ефективності використання O_z представлено у додатку Ж.

Упродовж 2021/2023 років коефіцієнт оборотності (k) знизився з 3,2 -1,3 оберта на рік, а тривалість (t) обороту збільшилась відповідно з 113 – 277 днів. Така оборотність O_z безпосередньо має негативний вплив на кінцеві результати роботи заводу, а їх прискорення оборотності навпаки збільшить прибуток і рентабельність. У нашому випадку виходить, що необхідно більше оборотних коштів, і вони неефективно почали використовуватись. Що менше O_z припадає на 1 грн. обороту, тим краще вони використовуються ($k_{\text{зав.}}$) – коефіцієнт завантаження цьому - аргумент.

Проаналізуємо структуру дебіторської та кредиторської заборгованостей товариства. (Додаток З, И). Можна сказати, що частка ДЗ у загальній сумі оборотних засобів склала: 2021р.- 17,8%; 2022р.- 47,3%; 2023р.- 30,6% і є значно великою. Збільшуються терміни погашення боргів: так у 2021р. – через 32 дні; у 2022р. – 116 днів; у 2023р. через – 85 днів. ДЗ - це з одного боку безвідсотковий кредит клієнту, що змушує виділяти додаткові кошти в оборот власника заводу, а з другого боку - загроза виникнення безнадійних втрат та боргів. Коефіцієнт ($K_{\text{лік.}}^{\text{кз}}$) поточної ліквідності кредиторської заборгованості є меншим $N_z = 2$, що

означає несвоєчасні розрахунки з кредиторами, термін погашення боргів дуже збільшився: у 2021р.-78,2 дні; у 2022р.- 200 днів , а в 2023р.-156,5 днів.

2.3 Факторний аналіз (t) тривалості обороту (O_z) оборотних засобів

Показники оборотності O_z можна зобразити в якості результативного показника з визначенням факторів 1 і 2 порядків впливу на них [6]. Тривалість обороту O_z залежить від середнього розміру оборотних (O_z) активів та виручки (Q) від реалізації. Тому, загальна зміна швидкості обороту складається з двох елементів:

- а) середньорічний ($Z_{\text{сеп.}}$) залишок (O_z) оборотних засобів – фактор 1-го порядку;
- б) чистий дохід від продажів (Q) – фактор 2-го порядку.

Зміна тривалості одного (t) обороту за рахунок зміни $Z_{\text{сеп.}}$ (O_z) розраховується таким чином:

$$\Delta B (Z_{\text{сеп.}}) = t \times \Delta Z_{\text{сеп.}} / Q_0 \quad (2.3)$$

$$\Delta B (Z_{\text{сеп.2023}}) = 360 \times (95298-60980,5) / 88304 = +125 \text{ днів}$$

Ми бачимо, що t O_z у днях у 2023 р. за рахунок зміни ($Z_{\text{сеп.}}$) середнього розміру оборотних засобів збільшилась на 125 днів.

У цілому з 2021 по 2023 рік зміна O_z негативно, хоча і не дуже істотно, вплинула на їх оборотність і на період їх обігу, що в основному спричинено збільшенням загальної ваги оборотних активів, і зокрема, нераціональної стратегії в частині щодо закупівлі матеріалів й збуту готової продукції. Для збільшення оборотності товариству необхідно утримувати O_z у більш ліквідній формі і не допускати великих стрибків збільшення дебіторської заборгованості і ГП на складі, тобто переглянути якщо це можливо, маркетингову політику із збуту продукції.

Вплив фактора 2-го порядку Q на зміну показника оборотності O_z виражається:

$$\Delta B (Q) = t * Z_{\text{сеп.1}} * [(1 / (Q_1) - (1 / (Q_0))] , \quad (2.4)$$

де Q_0 , Q_1 – виручка від реалізації продукції за 2022 та 2023 роки відповідно;

$Z_{\text{сеп.1}}$ – середні оборотні активи у 2023 році.

Отримуємо наступне:

$$\Delta B (Q_{2023}) = 360 * 95258 * [(1 / 121065) - (1 / 88304)] = -105 \text{ днів.}$$

Розмір середніх обсягів O_z на їх оборотність вплинув в бік збільшення t на + 125 днів, а збільшення Q зменшив t на -105 днів. Різний вплив факторів призвів в загальному до зміни t на 35 днів ($125 - 105 = +20$). Отже, прагнення збільшити Q завжди буде сприяти збільшенню швидкості обороту O_z .

Визначимо відсоток впливу кожної складової Q на t :

1. За рахунок (S) собівартості:

$$\Delta B (S) = \Delta B (Q) * \Delta S / \Delta Q \quad (2.5)$$

$$\Delta B (S_{2023}) = - 105 * (104543 - 80899) / 32761 = - 73,3 \text{ днів}$$

2. За рахунок (KB) комерційних витрат:

$$\Delta B (KB) = \Delta B (Q) * \Delta KB / \Delta Q \quad (2.6)$$

$$\Delta B (KB_{2023}) = (- 105 * (16908,6 - 16044)) / 32761 = -2,7 \text{ днів.}$$

3. За рахунок результату (RP) від продажів (по валовому прибутку), :

$$\Delta B (RP) = \Delta B (Q) * \Delta RP / \Delta Q \quad (2.7)$$

$$\Delta B (RP_{2023}) = - 105 * (16522 - 7405) / 32761 = - 29 \text{ днів}$$

Баланс відхилень :

$$\Delta B (Q_{2023}) = \Delta B (S) + \Delta B (KB) + \Delta B (RP) \quad (2.8)$$

$$\Delta B (Q_{2023}) = -73,3 - 2,7 - 29 = - 105 \text{ дн.}$$

Отже, висновок такий, що кожна з трьох частин Q мала вплив на t O_z в днях в бік зменшення, а значить, кожен вплив фактора вніс свій вклад у збільшення швидкості обороту O_z : зміна (KB) комерційних витрат скоротила t на 2,7 днів; зміна S реалізованих товарів – на 73,3 дні; зміна (RP) прибутку від продажів - на 29 днів. Показником значущості є вплив собівартості. (Додаток I)

Надалі, щоб підвищити свою оборотність потрібно найефективніше використовувати обігові засоби та змінити розмір величини товарообігу й структуру, скориставшись прогресивними способами реалізації продукції. Графічно вплив факторів на результативний показник відобразимо у нижній частині додатку I.

РОЗДІЛ 3 ПРОПОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПОШУКУ ШЛЯХІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ ЗАСОБІВ

Основними напрямками поліпшення використання оборотних засобів і коштів обігу є:

- ✓ Рациональне використання матеріальних ресурсів . Економія їх здійснюється за двома напрямками: -виробничо-технічними (впровадження прогресивних технологій та нової техніки; - організаційно-економічними (удосконалення системи ціноутворення, планування своєї господарської діяльності та матеріального стимулювання);
- ✓ зниження матеріально місткості продукції - випуск продукції із найменшими витратами. Вживання заходів із правильного нормування й раціоналізації використання предметів праці;
- ✓ впровадження безвідходних та ресурсозберігаючих технологій виробництва;
- ✓ раціональний підхід використання молочної сировини, де зменшуються її витрати на вироблення 1-ці кінцевої продукції на зберігання, транспортування та при переробці;
- ✓ прискорення оборотності (O_z) оборотних засобів. Забезпечення раціоналізації структури оборотних засобів та їх оптимального складу для отримання темпів росту виробництва.[2,с.296]

Пришвидшення обертання оборотних засобів, як показав факторний аналіз, можливе під дією “чинника” – збільшення чистого доходу, одержаного від продаж, де в сукупності таких показників, як собівартість, комерційні витрати та валовий прибуток сприяли зменшенню тривалості одного оберту на 105 днів, а оборотність склала 3,4 оберта.

Тому перспективною стратегією розвитку товариства в напрямку управління джерелами коштів обігу вважається:

- визначення та обґрунтування потреби а оборотних коштах;
- виявлення власних оборотних засобів та оптимізація їх обсягів;
- розрахунок обсягу використання залучених коштів;
- оптимальний рівень виробництва продукції (беззбитковість);

- впровадження прогресуючих методів та способів з управління виробничим процесом;
- скорочення управлінських витрат;
- збільшення величини статутного капіталу для самофінансування своїх власних коштів (оборотних);
- визначення нормативів O_z і впорядкування власних O_z до цього значення;
- неплатоспроможним покупцям припинення надання послуг з виконання їх замовлень;
- вживання заходів, спрямованих на прискорення повернення заводу великих сум дебіторської заборгованості.

Так, справді, основною проблемою, яка є на ТзОВ “Молокозавод” Самбірський”, це збільшення дебіторської заборгованості по виданих авансах, розрахунках з бюджетом, а також за товари, послуги, роботи. Тому необхідно вжити заходів щодо формування системи управління нею .

Розглянемо деякі рекомендації, щодо керування дебіторською заборгованістю [2, с 295]:

- контролювати, як проводяться розрахунки з клієнтами при відстроченій заборгованості та застосовувати штрафні санкції;
- регулювати стан , де дебіторська заборгованість перевищує кредиторську і водночас загрожує фінансовій стійкості товариства;
- по можливості орієнтуватися на більшу аудиторію покупців, щоб уникнути ризику несплати;
- надавати знижки при достроковій оплаті, тощо.

Доцільно на заводі впровадити систему знижок - “2/10; нетто 30”, що являє собою знижку в розмірі 2% кожному споживачу, розрахується у 10-дневний срок, а граничний термін сплати складе 30 днів. Якщо умови не будуть виконані, то застосуються штрафні санкції. Наслідком впровадження такого заходу є:

- прискорення обігу оборотних засобів;

- забезпечення відповідного ступеня підвищення фінансової безпеки товариства;
- збереження ліквідності та прибутковості заводу.

Основні, конкретні шляхи підвищення ефективності використання оборотних засобів [26;27]:

- ✚ безперервне виробництво;
- ✚ встановлення безперебійних взаємозв'язків із постачальниками;
- ✚ придбання молочної сировини за оптовими цінами;
- ✚ переробка відходів і їх вторинне використання;
- ✚ “уніфікація” рецептів з сироваріння;
- ✚ обґрунтування встановлення нормативів та норм праці;
- ✚ скорочення часу виробничого циклу;
- ✚ економія норм витрат сировини та матеріалів із застосуванням у виробництво сучасних, потужних технологій;
- ✚ застосування маркетингової політики щодо прискорення процесів збуту готової продукції, оскільки її питома вага у структурі оборотних засобів є досить високою.

Всі ці пропозиції та рекомендації дозволять молокозаводу покращити та стабілізувати своє фінансово-економічне становище на ринку послуг, укріпити свої позиції щодо розрахунків з кредиторами та бути конкурентоздатними в такий нелегкий для України час.

ВИСНОВКИ

Здійснивши економічний аналіз та оцінивши показники виробничої діяльності ТзОВ «Молокозавод “Самбірський”», впевнено можна сказати, що його діяльність направлена на успіх. Тому, що за весь період роботи заводу, аналізуючи 2021/2023 роки воно є прибутковим, і прибутки зростають щороку від 3,3млн.грн до 12,1 млн.грн . Важкий фінансовий стан країни, пандемія, воєнний час негативно впливають на виробничі процеси, проте, товариство, використовуючи продуктивність праці, високий кадрівський потенціал, оптимістичний настрій в сфері виробництва, любов займатися улюбленою справою та вміле управління виробничими засобами, фінансовими ресурсами, правельність в використанні допомоги в проекті з Голандією дало свій позитивний відбиток у розширенні випуску різних видів (близько 15 видів лише сирів) молочної продукції , яка славиться смаковими своїми якостями, індифікацією виготовлення за унікальними рецептами; екологічністю своєї сировини та безпекою в сфері якості. Чистий дохід зріс на 59% у 2023р. в порівнянні з 2021р. та на 37,1% - з 2022р.; продуктивність праці зросла на 543,6тис.грн/ос. у 23р. порівняно з 21р., а середньомісячна з/та на - 2171,67 гривні за той ж період.Чисельність працюючих зменшилась на 9 осіб у 23р. до 21р. та збільшилась у 2023р. на 11 осіб порівняно з 2022 роком.Стан основних засобів є задовільним, показник спрацювання є нищим за 50%, показник фондівдачі зріс на у 2023р. на 1,1 грн/грн до 2021 року, що свідчить про ефективність використання основних засобів. Нажаль, неможна сказати це про оборотні засоби. Ефективність їх використання погіршилась, де (k) коефіцієнт оборотності O_z у 2021р.- 3,2 об; у 2022р.-1,4об.; у 2023р.-1,3об., а тривалість їх оборту збільшується з 113днів; 257 днів до 277днів.Тобто, Обігові кошти роблять свій кругооборот – менше обертів в виробничому процесі за довший проміжок часу . Уповільненість швидкості їх обертів зумовлено понаднормованою кількістю виробничих запасів та обсягів готової продукції (ГП) на складах.

Визначивши вплив факторів на зменшення оборотності O_z та збільшення їх тривалості обертів на +125 днів за 2023/2022 порівняльні роки в рахунок

збільшення середніх обсягів O_z надано ґрунтовні пропозиції щодо пошуку шляхів усунення недоліків та покращення їх ефективності.

Зокрема, вжито заходів з управління різного роду дебіторської заборгованості та покращення процесу збуту готової продукції, (застосування системи маркетингу), бо рентабельність продаж впала і становить: 5,5%; 16,3% та 12,3% впродовж 2021-2023 років, проте, продукція є рентабельною, де її відносний показник склав - 12,2%; 9,2%; 15,8%.

Молокозавод платоспроможним є приблизно на 40%, проте показники миттєвої ліквідності (невраховані запаси), свідчать про перетворення оборотних засобів в гроші на 48% у 2021 році до зменшення їх на 16% за 2023 рік .

Заключним словом в проведеному нами науковому дослідженні є те, що результатом його виступають реальні пропозиції, що мають практичне застосування, щодо покращення самої роботи товариства та її ефективності використання його оборотних засобів, що приведе до збільшення прибутковості й успішності підприємства.

Список використаних джерел

1. Варналій З.С. Основи підприємництва: Навч.посіб. – 2-ге вид., – Київ: Знання - Прес, 2003. –285с.
2. Гетьман О.О, Шаповал В.М. Економіка підприємства / Гетьман О.О, Шаповал В.М. – Київ: 2010. – 488с.
3. Економіка інноваційного підприємства / О.Є. Кузьмін, Н. І. Пащенко, Л. І. Чернобай, А. О. Босак. – Львів: Львівська політехніка, 2009. – 456 с.
4. Контролінг. Практикум: теоретичні основи, завдання та методика розрахунку(для студентів спеціальності 6.050200 «Менеджмент організацій»: – редакційно-видавничий центр НЛТУ України, 2010 .
5. Методичні вказівки до виконання дипломної роботи бакалавра для студентів напряму підготовки 6.030504 «Економіка підприємства»: - редакційно-видавничий центр НЛТУ України, 2014.
6. Мацибора В.І., Збарський В.К., Мацибора Т.В. Економіка підприємства: Навч. посібник. - Київ: " Каравела", 2009.-312с.
7. Наказ Міністерства освіти і науки України № 40 від 24.01.2006.
8. Наказ Міністерства фінансів Укпаїни № 715 від 17.08.2015.
9. Онисько С.М., Марич П.М. Фінанси підприємств: Підручник для студ.- 2-ге вид.,- Львів: «Магнолія Плюс», 2006.-367с.
10. Покропивний С. Ф. Економіка підприємства / С. Ф. Покропивний. – Київ: КНЕУ, 2008. – 528 с.
11. Примак Т.О. Економіка підприємства: Навч.посібник / Примак Т.О. – [5-те вид.], - стер.-Київ: " Вікар", 2008.-219с.
12. Прибуток, як економічна категорія [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.economy-confer.com.ua/full-article/921/>.
13. Прибуток підприємства: сутність і види [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://library.if.ua/book/64/4660.html>.

14. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 року № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.
15. Рижиков В.С. Економіка підприємства / В.С Рижиков. – Київ: 2004. – 260 с.
16. Савицька Г.В Економічний аналіз діяльності підприємства / Г.В.Савицька – Київ: «Знання»,2005. – 658 с.
17. Страдчівський навчально-виробничий лісокомбінат: історія і сьогодення:- Івано-Франкове-2009-70с.
18. Федорович Р. Ф. Економічний аналіз / Р. Ф. Федорович, О. М. Загородна, В. М. Серединська. – Тернопіль: Астон, 2010. – 592 с.
19. Шваб Л.І. Основи підприємництва: Навч.посіб. / Шваб Л.І. - [2-ге вид.] - Київ: Каравела, 2007.-368с.
20. Шевченко Г. С. Економіка деревообробних підприємств / Г. С. Шевченко, В. К. Луцевич. – Львів: Афіша, 2010. – 376 с.
- 21.[Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://pidruchniki.com/19310710/ekonomika/faktorniyy_analiz_pributku_vid_realizatsiyi_produktsiyi_robit_poslug.
- 22.[Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01>
- 23.[Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://studfiles.net/preview/5704623/page:25/>
- 24.[Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://westudents.com.ua/glavy/17868-191-ponyattya-vidi-prichini-bankrutstva.html>
- 25.[Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://westudents.com.ua/glavy/17869-192-metodi-dagnostiki-ymovmost-bankrutstva.htm>
- 26.[Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://pidruchniki.com/74714/ekonomika/pokazniki_finansovoyi_stiykosti_stabilnosti_pidpriyemstva_otsinka
- 27.[Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://sambir.ua/>
- 28.[Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/00424415/
- 29.[Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.sambir-cheese.lviv.ua/products.html>
- 30.[Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://clarity-project.info/edr/00424415>
- 31.<https://sambir-cheese.all.biz/uk/>

